

บทคัดย่อภาษาไทย

ชื่อโครงการ: ผลกระทบของการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้าตามข้อตกลงประชาคมอาเซียนที่มีต่อการขนส่งสินค้าข้ามแดนและการค้าผ่านแดน

ชื่อผู้วิจัย: อาจารย์ ดร. กรกรณ์ ชีวะตระกูลพงษ์, ผศ.ดร. จิตติชัย รุจนกนกนาฏ

เดือนและปีที่ทำวิจัยเสร็จ: สิงหาคม 2554 (ปรับปรุงครั้งที่ 1 ธันวาคม 2554)

บทคัดย่อ

โครงการนี้เป็นการศึกษาผลกระทบของการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า ตามข้อตกลงประชาคมอาเซียนที่มีต่อการขนส่งสินค้าข้ามแดนและการค้าผ่านแดน โดยเก็บข้อมูลปฐมภูมิถึงสถานการณ์ปัจจุบันของการขนส่งสินค้าข้ามแดนที่ด่านศุลกากรหลักทางบกจำนวน 6 จุดครอบคลุมจุดผ่านแดนสำคัญที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ของไทย คือ 1) ด่านบ้านคลองลึก อรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว 2) ด่านมุกดาหาร จังหวัดมุกดาหาร 3) ด่านนครพนม จังหวัดนครพนม 4) ด่านสะพานมิตรภาพไทย-ลาว จังหวัดหนองคาย 5) ด่านสะเตา จังหวัดสงขลา และ 6) ด่านปาดังเบซาร์ จังหวัดสงขลา ในแต่ละด่านนั้นได้ทำการเก็บข้อมูลต่าง ๆ ได้แก่ ขั้นตอน ประสิทธิภาพ และการให้บริการของจุดผ่านแดน สถานการณ์ปัจจุบันของการขนส่งสินค้าข้ามแดน ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ แนวโน้มการขยายตัวในอนาคต และศึกษาแผนการปรับปรุงระบบการขนส่งสินค้าที่ด่านเพื่อให้สอดคล้องกับข้อตกลงการรวมเป็นภูมิภาคเดียวกันของอาเซียน แล้วจึงทำแบบจำลองเพื่อประเมินผลกระทบของการปรับปรุงระบบการขนส่งสินค้าที่จุดผ่านแดน ตามกรอบข้อตกลงของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพื่อพิจารณาถึงการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการค้าที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและประเมินผลการดำเนินงานของแต่ละด่านภายหลังการรวมตัวเป็นภูมิภาคเดียวกันของอาเซียน ในปีค.ศ. 2015 จากนั้นจึงทำการสรุปผลและเสนอแนะนโยบายในแนวทางการสนับสนุนการขนส่งสินค้าข้ามแดนให้เกิดประสิทธิภาพสำหรับประเทศไทย

จากการศึกษาพบว่าการปฏิบัติตามกรอบความตกลงว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่งสินค้าผ่านแดนจะช่วยทำให้มูลค่าการส่งออก ณ จุดผ่านแดนจากประเทศไทยไปยังประเทศที่มีด่านพรมแดนติดกันมีมูลค่าสูงขึ้น หากมีการใช้ ASEAN Single Window Inspection เพียงอย่างเดียวจะทำให้มูลค่าการส่งออกสินค้าผ่านพรมแดนของไทยเพิ่มขึ้น 308.88 ล้านบาท แต่หากมีการใช้ระบบ EDI ในประเทศเพื่อนบ้านด้วย มูลค่าการส่งออกจะเพิ่มสูงถึง 723.97 ล้านบาท นอกจากนี้หากลดเวลาที่ใช้ในการผ่านพิธีการศุลกากรของประเทศพม่า ลาว และกัมพูชาด้านละ 1 ชม. จะทำให้มูลค่าการส่งออก ณ จุดผ่านแดนของไทยโดยรวมเพิ่มขึ้น 1,029.33 ล้านบาทในกรณีที่ยังไม่มีการใช้ระบบ EDI ในประเทศดังกล่าว และเพิ่มขึ้นถึง 4,109.92 ล้านบาทในกรณีที่ประเทศเพื่อนบ้านมีการใช้ระบบ EDI แล้ว

นอกจากนี้ จากการสำรวจภาคสนามพบว่า ด้านพรมแดนในปัจจุบันยังมีการออกแบบที่ไม่เหมาะสม จึงควรมีการพัฒนาปรับปรุงให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บริการ อีกทั้งควรแยกกิจกรรมการขนส่งสินค้าออกจากการท่องเที่ยวและพื้นที่ชุมชน เพื่อให้กิจกรรมต่าง ๆ สามารถดำเนินได้อย่างต่อเนื่องเหมาะสม ท้ายที่สุดนี้เจ้าหน้าที่ฝั่งไทยในระดับปฏิบัติการยังขาดการประสานงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ฝั่งประเทศเพื่อนบ้าน จึงทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงาน และอาจเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานตามข้อตกลงของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้

คำสำคัญ: การขนส่งข้ามแดน, สิ่งอำนวยความสะดวกทางการค้า, จุดผ่านแดน, ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ABSTRACT

PROJECT TITLE: The effect of improvement in trade facilitation according to ASEAN Economic Community on cross-border freight and trans-border trade

NAME OF INVESTIGATOR: Dr. Kornkarun Cheewatrakoolpong,
Assistant Professor Dr. Jittichai Rudjanakanoknad

MONTH AND YEAR: August 2011 (1st Revision – December 2011)

Abstract

This paper studies the effect of improvement in trade facilitation according to ASEAN Economic Community (AEC) on cross-border freight and trans-border trade. To this end, field surveys were conducted at six strategic border checkpoints for cross-border transportation. These include 1) Aranyaprathet checkpoint, Sa Kaew; 2) Mukdahan checkpoint, Mukdahan; 3) Nakhon Panom checkpoint, Nakhon Panom; 4) 1st Thai-Lao Friendship Bridge, Nong Kai; 5) Sadao, Song Khla; and 6) Padang Besar, Song Khla. At each checkpoint, several primary and secondary data regarding cross-border procedures, efficiency, service satisfaction, future improvement plans for AEC, etc were collected. Then, the economic models were created to evaluate how the improvement in trade facilitation according to AEC in 2015 would affect trade values in each individual checkpoint. Lastly, the recommendations to support more efficient cross-border trade for Thailand's export goods were developed.

The findings show that the implementation of ASEAN Framework Agreement on the facilitation of goods in transit and inter-state transit will improve the export values at the border locations of Thailand. If only ASEAN Single Window Inspection is implemented, the exports passing all border locations of Thailand will increase 308.88 million baths. If the EDI system is installed in all neighboring countries, an increase in exports will be 723.97 million baths. Furthermore, if the CLM countries can reduce the time used in their custom procedures for one hour, the export values at all border locations of Thailand will rise by 1,029.33 million baths without the implementation of EDI system in the mentioned countries and 4,109.92 million baths with the implementation of EDI system.

The findings from field survey show that existing designs of trade facilitation infrastructure at each border checkpoint are inefficient. They would be designed according to user's types, volumes, and demands. Furthermore, the logistics activities at the border would be separated from tourist and urban activities for smoother operations. It was found that Thai operating officers at the border do not have collaborated with neighboring countries' officers well resulting in operational problems. This could be one of main obstacles once AEC agreements become effective.

Key Words: Cross Border Transportation, Trade Facilitation, Border Checkpoint, ASEAN Economic Community.